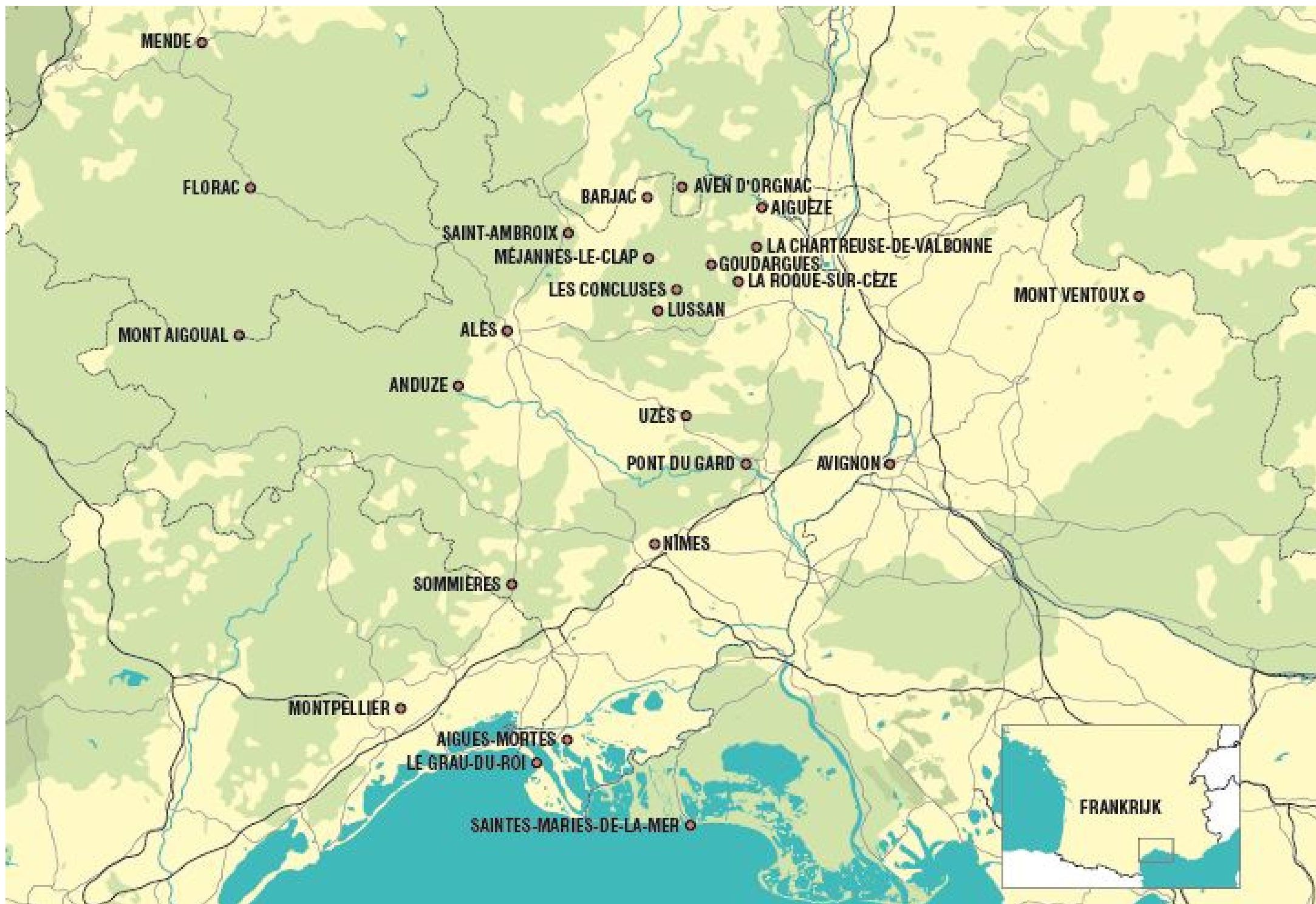

Grandioze Gard

PassePartout
REISGIDEN

CHRISTIANNE VOGELS

Voorwoord	5
Inleiding	7
De Gard	7
<i>Cigales</i>	9

DEEL I: HET NOORDEN

Het noorden van de Gard	13
Méjannes-Le-Clap	13
La Cèze	15
<i>Streekprodukt: geitenkaas</i>	17
<i>Wandelen in de buurt</i>	19
Route Lussan/Uzès	21
Lussan	21
<i>Les Pintades</i>	25
Les Concluses	27
Uzès	29
Platanen	35
<i>Vallée d'Eure</i>	37
Route Saint-Ambroix/Barjac/Ardèche	41
RocheGude	41
Saint-Denis / Saint-Ambroix	42
<i>Restaurant Noulou</i>	43
Barjac	45
Aiguèze	53
Saint-Martin-d'Ardèche	54
<i>Streekprodukt: lavendel</i>	56
Grotten	59
Route Goudargues/La Roque-sur-Cèze	65
<i>Droogte en overstroming</i>	70
Goudargues	73
La Roque-sur-Cèze	76
Les Cascades du Sautadet	76
Chartreuse de Valbonne	79
<i>Streekprodukt: olijfolie</i>	81

DEEL II: HET OOSTEN

Het oosten van de Gard	85
Pont du Gard	85
Avignon en Villeneuve-les-Avignon	88
<i>Streekprodukt: nougat</i>	89
Le Mont Ventoux	93

DEEL III: HET ZUIDEN

Het zuiden van de Gard	99
Nîmes	99
<i>Pétanque</i>	105
<i>Streekprodukt: wijn</i>	107
<i>Denim, jeans en spijkerbroeken</i>	109
Sommières	111
De Camargues	113
Le Grau du Roi	116
<i>Streekprodukt: Herbes de Provence</i>	117
Saintes-Maries-de-la-Mer	117
Aigues-Mortes	121
De Hérault	123
Montpellier	123

DEEL IV: HET WESTEN

Het westen van de Gard	133
Des Cévennes	133
Mende	135
<i>Le Chemin de Stevenson, GR70</i>	136
Marvejols	140
<i>La Bête du Gévaudan</i>	141
Florac	143
Sainte-Enimie	145
<i>Escargots</i>	145
Anduze	147
Mont Aigoual	156
<i>Hoe kom je in de Gard?</i>	157
<i>Weekmarkten</i>	159
<i>Brocante Markten</i>	159
<i>Merci!</i>	159
Plaatsnamenregister	160

Grandioze Gard

CHRISTIANNE VOGELS

2020 • EDICOLA PUBLISHERS • DEVENTER

COLOFON

Grandioze Gard is een uitgave van:

PassePartout
REISGIDSEN

Elke bestemming heeft een onverteld verhaal

Edicola Publishing bv
Postbus 2013
7420 AA Deventer
info@edicola.nl
www.edicola.nl

Vormgeving: Christianne Vogels/Peter Beemsterboer, beemsfoto.nl

Tekst: Christianne Vogels

Foto's: Christianne Vogels/Peter Beemsterboer

ISBN 978-94-93160-24-8
NUR 512

© 2020 Christianne Vogels / Edicola Publishing bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch of mechanisch, hetzij op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

VOORWOORD

Een jaar of vier à vijf moet ik zijn geweest, een klein hummeltje op de achterbank van de gele Volvo Stationcar van mijn ouders. Voor het eerst naar Frankrijk. Een elleboogje links en een elleboogje rechts op de voorstoelen, knietjes naar voren. Zo zat ik het liefst: zoekend naar woorden in de vele nummerborden, lachend om de verhalen van mijn vader waarvan ik tot op de dag van vandaag nog niet weet wat nou echt waar was en wat niet. Kijkend naar de voorbijzoevende kerstbomen in de Ardennen. Mijn zus achter me, die muziekjes zocht op de cassette recorder, *Dokter Bernard* van Bonnie St. Claire was haar favoriet. Mijn moeder bakte altijd kippenpootjes voordat we vertrokken zodat we deze koud konden oppeuzelen onderweg. Een volle picknickmand hadden we bij ons. Mijn ouders waren al bourgondiërs voordat zij überhaupt ooit in *La Douce France* waren geweest. Mama kon al dat lekkere eten meesterlijk tevoorschijn toveren en evenzo presenteren, zelfs onderweg ergens langs de *Route du Soleil*.

De nachtelijke stukjes van de reis bracht ik voornamelijk slapend door achterin de auto in een geweldig geïmproviseerd bedje. Languit onder mijn groene donzen dekbed met kussen en al. Toen kon dat allemaal nog. Ik werd af en toe wakker van de felle lampen van de *Aire*, een tankstation waar we soms stopten.

De reis zelf was niet mijn fijnste deel van de vakantie: ik was regelmatig al misselijk als we bij Liège de grens overgingen, ik zat dan pas een kwartier in de auto, nadat we vanuit Maastricht waren vertrokken. Gelukkig waren daar oplossingen voor zodat het niet pas over was als we er waren, ergens diep in het zuiden van Frankrijk. Ergens daar in de Gard. Een grandioos stukje Frankrijk, de grandioze Gard! Onder de Ardèche, vanuit Nederland gezien rechts van de Provence, links van de Lozère en de Hérault.

Na de streek een aantal jaren verkend te hebben, kochten mijn ouders toen ik zeven was een huisje in die grandioze Gard. Graag neem ik jullie in dit boek mee, uiteraard naar de bekende plekken zoals de Pont du Gard, Nîmes en de Camargue maar ook de minder bekende plekken. Plekken die je alleen kent als je er vaak komt en ik ben er vaak geweest, nog steeds kom ik er. Sterker nog, ik schrijf dit terwijl ik op ons terras zit en de *cigales* zorgen voor het zo bekende en toch wel geliefde achtergrondmuziekje. Ik hou van 'mijn' stukje Frankrijk, van 'mijn' Uzès en 'mijn' Cèze, van de zonnebloemen en de lavendel. Ik hou van de Gard!

DE GARD

De Gard is een van de departementen in Frankrijk, ontstaan tijdens de Franse revolutie op 4 maart 1790. Het is een onderdeel van de voormalige regio *Languedoc-Roussillon* waar ook de Lozère, de Hérault, de Aude en de Pyrénées Orientales toe behoren. Sinds 2016 is de *Languedoc-Roussillon* samengevoegd met de Midi Pyrénées tot de nieuw gecreëerde regio Occitanië.

De Gard is een mooie streek die veel te bieden heeft op het gebied van historie, cultuur en prachtige natuur.

De Gard ligt in het zuiden van Frankrijk, net onder de Ardèche en loopt tot aan de Middellandse Zee. Het departement is vernoemd naar de rivier de Gardon. De Gardon ontspringt in de Haute Cévennes in de Lozère en gaat bij Beaucaire in het zuid-oosten van de Gard over in de Rhône. De Rhône eindigt uiteindelijk bij de Camargue in de Middellandse Zee.

De Gard is een ideale en veelzijdige vakantiebestemming met veel mooie steden zoals Nîmes, Anduze en Uzès. Vele bijzonder mooie dorpen hebben een plek op de ranglijst *Les Plus Beaux Villages de France* (de mooiste dorpen van Frankrijk).

De Gard heeft indrukwekkende bezienswaardigheden zoals de wereldberoemde Pont du Gard en omvat een groot deel van het natuurgebied Des Cévennes. En niet te vergeten aan de Middellandse Zee de mooie *Petite Camargue* met wilde paarden, stieren, flamingo's en de opmerkelijke roze zoutvelden. Historisch gezien is de Gard qua temperatuur het warmste departement van Frankrijk, wat wil je nog meer?!

De Gard heeft een rijke Romeinse historie. Ooit kruiste de *Via Domitia*, een van de belangrijkste handelsroutes van het Romeinse Rijk, de Gard ter hoogte van Nîmes. Mede door deze handelsroute heeft de Gard een voortvarende periode doorgemaakt. De Gard speelde ook ooit een belangrijke rol in de textielindustrie. Daarnaast was de Gard een belangrijk knooppunt in het spoorwegnetwerk, afgekort de PLM: *La Compagnie des chemins de fer de Paris à Lyon et à la Méditerranée*, veelal aangeduid als *Paris-Lyon-Méditerranée*. Het was een van de belangrijkste spoorwegmaatschappijen tussen 1857 en 1937. De PLM verbond de steden Parijs, Lyon en Marseille en bediende tevens het zuiden van Frankrijk, waaronder de Cote d'Azur, de Provence, Des Cévennes en de Franse Alpen.

Ik ga jullie meenemen in de Gard. Het boek heeft vier delen: het noorden, het oosten, het zuiden en het westen van de Gard. Het uitgangspunt van alle trips is Méjannes-le-Clap, een klein dorp in het noorden van de Gard waar ik 'huis' als ik in Frankrijk verblijf. Een bijzonder fijne plek, ik voel me er thuis. Eigenlijk woon ik er een beetje voor mijn gevoel en van hieruit kun je prima de omgeving verkennen: de bergen, de zee, de rivieren en genoeg cultuur, historie en geschiedenis.

Dit boek is een persoonlijke kijk op de Gard, mijn kijk, en is zéker niet volledig. In de voorbereiding op het schrijven van dit boek ben ik zelfs op plekken geweest waar ik de afgelopen 40 jaar nog nooit geweest was. Er is dus steeds weer iets nieuws te ontdekken, ook voor mij!

Cigales

Niet te missen in het zuiden van Frankrijk zijn de *cigales*, de krekels, een onlosmakelijk onderdeel van de Zuid-Franse natuur. Soms hoor je ze redelijk zachtjes overal in de bomen en struiken, soms oerverdovend in uitgerekend dé boom waar je hangmat aan hangt terwijl je probeert te lezen. Ik heb ze regelmatig proberen te verjagen met de tuinslang, maar dat kun je vergeten: ze zijn niet alleen niet weg te denken maar ook niet weg te jagen.

De *cigale* is eigenlijk geen krekel, of sprinkhaan, maar zo worden ze vaak wel genoemd. De *cigales* leven het grootste gedeelte van hun leven onder de grond, de eerste paar jaar zelfs. Als ze groot genoeg zijn klimmen ze omhoog en verschuilen ze zich in de bomen op de stam of op de bladeren. Ze hebben een schutkleur dus je zult ze niet zo snel zien.

Het geluid dat de *cigale* maakt wordt veroorzaakt door de gewelfde trilplaatjes die aan weerszijden van hun lijf zitten. Hoe warmer het is, hoe sneller de trilplaatjes bewegen en hoe meer geluid ze maken. De mannetjes zijn verantwoordelijk voor dit geluid, ze doen dit om de vrouwtjes te lokken, eigenlijk heel romantisch dus. Die wetenschap helpt vast als je de volgende keer in ergernis je boek probeert te lezen...

Je kunt de *cigales* ook als aardewerk tegenkomen op de vele markten. Louis Sicard is de bedenker van de *cigale* uitgevoerd in keramiek. Hij wilde een ontwerp maken dat symbool zou staan voor de Provence en hij kwam op het idee het gevleugelde beestje te gebruiken bij het horen van de fabel: *La Cigale et la Fourmi* van Jean de La Fontaine (1621-1695). Hoewel La Fontaine met dit verhaal op een ironische manier de geringe waardering voor kunstenaars wilde aanklagen, werd het verhaal in latere tijden meestal gebruikt als illustratie van het idee 'wie niet werkt zal ook niet eten'.

'La Cigale et la Fourmi'

De krekel sjirpte dag en nacht, zo lang het zomer was, wijl buurvrouw mier bedrijvig op en neer kroop door 't gras. "Ik vrolijk je wat op," zei hij. "Kom, luister naar mijn lied." Zij schudde nijdig met haar kop: "Een mier die luiert niet!" Toen na een tijd de vrieswind kwam, hield onze krekel op.

Wie leeft van kunst gaat door voor gek. Vaak lijdt hij honger en gebrek. Geen larfje of geen sprietje meer: droef schudde hij zijn kop. Door koud en hongerig kroop hij naar 't warme mierennest. "Ach, juffrouw mier, geef alsjeblieft wat eten voor de rest van deze barre winter. Ik betaal met rente terug, nog vóór augustus, krekelwoord en zweren doe 'k niet vlug!". "Je weet dat ik aan niemand leen," zei buurvrouw mier toen heel gemeen. "Wat deed je toen de zon nog straalde en ik mijn voorraad binnenhaalde?" "Ik zong voor jou," zei zacht de krekel. "Daaraan heb ik als mier een hekel! Toen zong je en nu ben je arm. Dus dans nu maar, dan krijg je 't warm!"

DEEL I
HET
NOORDEN

HET NOORDEN VAN DE GARD

In het noorden grenst de Gard aan het departement de Ardèche met de gelijknamige rivier en vele charmante dorpjes. Het is het gebied van La Vallée de la Cèze, het dal van deze mooie rivier.

Dit gedeelte van de Gard is een landelijk gebied: wijnbouw, fruitteelt en lavendelteelt zijn hier belangrijk. Het is ook het deel dat het minst bekend is bij het grote publiek. Het westen heeft de imposante Des Cévennes, het zuiden van de Gard heeft de kust en steden als Uzès en Nîmes en het oosten is bekend om de beroemde Pont du Gard, de rivier de Gardon en schurkt tegen Avignon en de Provence aan. Toch is het noorden de moeite waard om eens te gaan bezoeken.

MÉJANNES-LE-CLAP

De plek van waaruit alle trips worden beschreven is Méjannes-le-Clap. Met ongeveer 650 inwoners op zich niet een bijzonder idyllisch dorp, maar met een mooie omgeving die vooral veel te bieden heeft voor wandelaars. Niet verwonderlijk dus dat deze omgeving in de zomermaanden zo'n 5.000 toeristen trekt.

In het dal van de rivier de Cèze ligt Méjannes-le-Clap op een 300 meter hoog kalksteen-plateau. Omgeven door een 3800 hectare groot natuurgebied, de *garrigue*, is het daarmee erg populair bij wandelaars. De *garrigue* bestaat vooral uit grassen en lage planten en is redelijk rotsachtig. In dit natuurgebied zijn in totaal 100 kilometer aan wandelroutes gemarkeerd. De natuur biedt genoeg afwisseling, je ziet er *menhirs*, *dolmen* (grafheuvels uit de prehistorie), veel grotten en daarnaast rijke flora en fauna. De rivier de Cèze biedt mooie plekken om aan het heldere water te vertoeven.

Vanuit Méjannes-le-Clap zijn er drie uitvalswegen om het noorden van de Gard te verkennen: richting Barjac/Ardèche, richting Goudargues/La Roque-sur-Cèze en richting Lussan/Uzès. Ik neem jullie in dit deel mee op deze routes langs dorpjes, markten, natuur en bijzondere plekjes.

LA CÈZE

De Cèze is een van de mooie, wat kleinere rivieren die Zuid-Frankrijk rijk is. Ze ontspringt in Des Cévennes in Saint-André-Capcèze en stroomt 128 km lang door de Lozère en voornamelijk door de Gard tot aan de uitmonding in de Rhône bij Codolet en Laudun-l'Ardoise. *La Vallée de la Cèze*, het dal van de rivier, biedt veel mooie plekken om te zonnen en te zwemmen. Het dal is voor toeristen zeer aantrekkelijk vanwege de mooie ligging in de 'schaduw' van de Ardèche. Er is gelukkig nog geen massatoerisme, hoewel ik wel merk dat het ieder jaar drukker wordt. Eigenlijk zou ik er beter mijn mond over kunnen houden.

De plaatsen aan de Cèze hebben niet de adembenemendheid van andere grote rivieren zoals de Verdon en de Ardèche maar het is vooral het ontbreken van de drukte wat deze streek zo prettig maakt. Het is vooralsnog een goed bewaard geheim van de Gard.

Ook Méjannes-le-Clap heeft een prachtige plek aan de Cèze bij Plage du Roy, waar ik ontelbare uren heb doorgebracht. Het water is er altijd lekker, niet te koud, niet te warm. Een regelmatig terugkerend ritueel is om aan het einde van de middag in het dorp een pizza te halen en die dan aan de rivier op te eten. Vooral die avondzon is er heerlijk, ik weet inmiddels precies waar ik moet gaan zitten voor de allerlaatste stralen.

Streekproduct: geitenkaas

In de Gard kom je met grote regelmaat geitenboerderijen tegen waar overheerlijke *fromage de chèvre*, geitenkaas, wordt gemaakt. Vooral de verse en jonge zachte kaas is in overvloed te koop.

Op de markt in Goudargues en Barjac staat het hele jaar door een kaasboer die ook Nederlands blijkt te spreken en daar erg trots op is. Ik heb hem nog nooit ontmoet, maar nu ik dit weet ga ik hem eens opzoeken. Frankrijk is wereldwijd de grootste producent van geitenkaas en dan vooral Zuid-Frankrijk. Omdat de geitenmelk niet zo lang houdbaar is maken ze er voornamelijk kaas van.

Geiten worden al sinds 10.000 v. Chr. als huisdieren gehouden. Als je een paar geiten bezat dan was de kans groot dat je oorlogen en voedseltekorten kon overleven. Aan het einde van de 19e eeuw zijn boeren meer gaan samenwerken en zijn *fromageries* ontstaan, de kaasfabrieken. Ook is toen de pasteurisatie uitgevonden door Louis Pasteur om zo de kaas langer houdbaar te maken. Er staan op diverse plaatsen borden langs de weg waar je de geitenkaas vers van de boer kunt kopen.

Plage du Roy heeft een aantal permanente bewoners: een familie geiten leeft er aan de overkant van het strandje in de rotsen. Ze zijn na al die jaren zo tam dat ze gewoon tussen de mensen door lopen en natuurlijk op zoek zijn naar eten. Ze maken dankbaar gebruik van de giften en ze laten het niet na om af en toe even flink te 'bokken' naar elkaar. Ook dat doen ze tussen de mensen in en dat is soms wel even schrikken want dat gaat er flink op!

In het centrum van Méjannes-le-Clap staat de route naar Plage du Roy goed aangegeven. Je volgt de weg Chemin de la Place du Roy, een goed begaanbare route naar het dal. Vroeger was het bikkelen met risico op enige schade aan je auto. Met die eerste oude bakkies was dat oké, maar hoe ouder je wordt, hoe dierbaarder je auto. Ik heb regelmatig getwijfeld maar de Cèze won het toch altijd. Tegenwoordig is de weg geasfalteerd en prima begaanbaar.

De rivier is ook te bereiken door de route te lopen. De uitzichten zijn prachtig en de wandeling naar beneden is ongeveer 6,3 kilometer. Teruglopen is ook te doen, maar houd er rekening mee dat het onderste deel behoorlijk steil loopt en een flinke klim is!

Uiteraard is het heerlijk aan de Cèze in de zomer, maar ook in de winter heeft het zijn charme. Ik heb de tocht naar Plage du Roy een keer in januari gelopen en dan niet de route over de weg maar door de dichte begroeiing recht naar beneden. Het lijkt alsof je onder water loopt tussen de bomen die begroeid zijn met mos en planten. Dat heeft iets magisch met wolken en veel water in de rivier en mooie waterspiegelingen.

Wandelen in de buurt

Rondom Méjannes-le-Clap zijn er veel wandelingen van diverse afstanden. Een mooie wandeling nabij het centrum die ook erg leuk is met kinderen, is het *Parcours de Santé*. Mijn zus en ik huppelden hier vroeger al rond en het was bijzonder om er dertig jaar later mijn eigen peuter te zien huppelen. De geschiedenis herhaalt zich. Dat is het fijne en vertrouwde aan een plek waar je vaak komt: herinneringen maken. Je vindt de wandeling aan het einde van de weg langs het zwembad, Chemin des Sports, in Méjannes-le-Clap. Het is een wandeling van 3 km met onderweg 17 verschillende sportieve oefeningen. Zo kun je bijvoorbeeld een slalom lopen om diverse paaltjes en zijn er boomstammetjes die steeds groter worden om overheen te lopen.

Je kunt een kaart aanschaffen, *Espaces Naturel Gardois* genoemd, om meer te weten te komen over wandelingen en andere outdoor-activiteiten in de Gard. Iedere streek heeft zo'n kaart waarop de wandelingen duidelijk staan aangegeven. Je vindt deze bij het Office du Tourisme, het Franse VVV. Ieder dorp of stadje heeft er wel een en anders vind je ze wellicht bij een *Tabac(co)*, de tabakszaak van Frankrijk. Of kijk op: [📍 routeyou.com](https://www.routeyou.com).